

III FILAR, CZYLI O CZYM WARTO WIEDZIEĆ OSZCZĘDZAJĄC NA EMERYTURĘ

Przeprowadzona w 2011 roku reforma systemu emerytalnego, obok obniżenia wysokości składek kierowanych do otwartych funduszy emerytalnych, wprowadziła również możliwość oszczędzania na emeryturę poprzez indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego (IKZE). Jest to kolejna – obok istniejących już pracowniczych programów emerytalnych (PPE) oraz indywidualnych kont emerytalnych (IKE) – forma dobrowolnego gromadzenia oszczędności na przyszłą emeryturę. Zachętą do gromadzenia środków w ramach IKZE ma być odpis podatkowy, polegający na możliwości odliczenia rocznej składki (w limitowanej wysokości) od podstawy opodatkowania. Nadal będziemy mogli oszczędzać na emeryturę indywidualnie poprzez IKE lub za pośrednictwem PPE, które zorganizuje nam pracodawca, jednakże w przypadku tych form indywidualnej zapobiegliwości nie będziemy mieli prawa do odpisu podatkowego. Z tego powodu wpłacanie oszczędności na IKE, czy do PPE może wydawać się mniej opłacalne, ale czy tak jest naprawdę?

**IKE I IKZE RÓŻNI
ZASTOSOWANY SYSTEM
OPODATKOWANIA
OSZCZĘDNOŚCI**

Indywidualne konta zabezpieczenia emerytalnego, poza pewnymi podobieństwami z funkcjonującymi dotychczas formami gromadzenia środków na emeryturę (dobrowolność uczestnictwa, cel emerytalny), charakteryzuje odmienny system podatkowy, jaki został zastosowany wobec tego rodzaju oszczędności.

W europejskich systemach emerytalnych dominują dwa sposoby opodatkowania oszczędności emerytalnych. Pierwszy z nich zakłada, iż dobrowolne środki wpłacane w ramach systemu emerytalnego są zwolnione z opodatkowania, natomiast podatkiem obciążone będzie wypłacane w przyszłości świadczenie emerytalne. Dodatkowo, z podatku wyłączone są zyski uzyskiwane z inwestycji kapitałowych. Odmienne rozwiązanie zakłada, że opodatkowane są wpłaty, natomiast wypłaty oraz dochody inwestycyjne będą zwolnione z podatku dochodowego (system TEE, *tax-exempt-exempt*).

**EMERYTURA Z IKE NIE
BĘDZIE OPODATKOWANA**

W polskim systemie emerytalnym w przypadku IKE oraz PPE zastosowany został system TEE, co oznacza, że emerytura wypłacana z tych instytucji nie będzie opodatkowana, jednakże wpłacane środki są obciążone podatkiem dochodowym. Inne rozwiązanie przyjęto dla IKZE: dzięki odpisowi podatkowemu wpłaty dokonywane na IKZE są zwolnione z podatku dochodowego, jednakże od uzyskanego w przyszłości świadczenia, będzie naliczony podatek dochodowy.

Podsumujmy zatem: pomimo pozornych podobieństw, IKZE nie może być uznawane za zmodyfikowaną o możliwość odpisu podatkowego wersję IKE. To produkt oparty na innym sposobie opodatkowania oszczędności, w którym korzyści podatkowe są odmiennie rozłożone w czasie. W IKZE korzyść podatkowa występuje w fazie akumulacji kapitału, podczas gdy w IKE oraz w PPE – w fazie wypłaty. W przypadku IKE oraz PPE mamy zatem również do czynienia ze zwolnieniem podatkowym, z tym, że odczuwalnym w okresie pobierania emerytury.

**OSZCZĘDZAJĄC NA
IKZE MOŻNA
SKORZYSTAĆ Z
ODPISU
PODATKOWEGO**

Od strony teoretycznej kwestia różnic w opodatkowaniu poszczególnych form oszczędzania w ramach III filaru została wyjaśniona. Aby zobrazować jak różnice te wyglądają w praktyce, rozważmy dwa proste przykłady*.

* Przedstawione tutaj przykłady mają jedynie zobrazować podstawową różnicę pomiędzy IKE i IKZE, dlatego w wyliczeniach pominięto takie czynniki, jak cykliczność wpłat, uwzględnienie czynnika czasu przy reinwestycji ulgi podatkowej (zwrot podatku nie następuje wraz z wpłatą składki), koszty poszczególnych produktów finansowych, zmienność obowiązujących stawek podatkowych itp.

Pan Janek postępuje zgodnie z zasadą „lepszy wróbel w garści ...”. Zawsze chętnie korzysta z ulg podatkowych, więc i teraz zamierza przekazywać wolne środki – w miarę możliwości – na IKZE, a w zamian uzyskać zwrot naliczonego od nich podatku. Koniecznością zapłaty podatku na emeryturze na razie się nie martwi.

Założmy, że pan Janek wpłacił na IKZE 10.000 zł oraz, że stopa zwrotu z inwestycji wyniosła 5%. Zgromadzone oszczędności emerytalne pana Janka wyniosą 10.500 zł, ale od tych środków trzeba zapłacić podatek (18%, czyli 1.890 zł). Kapitał emerytalny pana Janka wyniesie zatem 8.610 zł. Korzyści pana Janka to jednak nie tylko dodatkowa emerytura. Z tytułu ulgi podatkowej zyskuje on bowiem 1.800 zł (zwrot podatku w wysokości 18% od 10.000 zł). Istotne jest jednak, że środki te otrzymuje teraz, a nie w okresie pobierania emerytury.

Pani Halina uważa natomiast, że zaoszczędzi, opłacając podatek już teraz. Po pierwsze dlatego, że tylko w ten sposób nie zapłaci podatku od zysków, jakie przynosi inwestowanie wpłacanych środków. Ponadto wie, iż jej emerytura będzie niższa niż wynagrodzenie, więc nie chce jej dodatkowo obniżać. Wybiera więc oszczędzanie na IKE, bo to gwarantuje jej emeryturę bez podatku. Na IKE przekazuje oszczędności poczynione z pensji, a więc już opodatkowane, dlatego nie odbiera opodatkowania wpłat jako nadmiernego obciążenia.

Pani Halina wpłaciła na IKE 10.000 zł. Podobnie jak pan Janek z inwestycji uzyskuje dodatkowo 5% wartości wpłaconych środków. Przy założeniu, iż nie bierzemy pod uwagę różnic, jakie mogą pojawić się w wysokości opłat pobieranych przez instytucje finansowe z tytułu obsługi poszczególnych produktów emerytalnych, możemy stwierdzić, iż oszczędności emerytalne pani Haliny wyniosą 10.500 zł, podczas gdy – przypomnijmy – pana

EMERYTURĘ Z IKZE MOŻNA ZWIĘKSZYĆ REINWESTUJĄC ŚRODKI ODZYSKANE DZIĘKI ULDZE PODATKOWEJ

Janka 8.610 zł (o 1.890 zł mniej). Nie zapominajmy jednak, że pan Janek dodatkowo zyskał 1.800 zł z ulgi podatkowej, co przeznaczył na zagraniczne wakacje. Pani Halina takiego bonusu nie otrzymała. Oczywiście pan Janek, zamiast jechać na wakacje, zwrot podatku uzyskany dzięki uldze emerytalnej mógł przeznaczyć na ... emeryturę. Wpłacając 1.800 zł na IKZE, przy

stopie zwrotu 5% (jak dla pozostałych środków) uzyskałby dodatkowo 1.890 zł, a więc dokładnie tyle, ile wynosiła różnica pomiędzy kapitałem emerytalnym jego i pani Haliny.

Powyższe przykłady w dużym uproszczeniu przedstawiają podstawowe różnice pomiędzy korzyściami uzyskiwanymi z oszczędzania za pośrednictwem IKE/PPE oraz IKZE. Wpłacając na identycznych warunkach te same kwoty do IKE oraz IKZE, za sprawą modeli opodatkowania, otrzymamy różną wysokość emerytury. Kluczowe dla wysokości emerytury uzyskanej z IKZE będzie przeznaczenie środków uzyskanych z odpisów podatkowych. Tak więc każdy z nas powinien odpowiedzieć sobie na pytanie, co z jego punktu widzenia jest ważniejsze: większe środki finansowe na emeryturze czy też zapewnienie sobie może nieco niższej dodatkowej emerytury, ale bez nadmiernego ograniczania bieżących potrzeb.

I jeszcze jedna istotna kwestia. Przedstawione tutaj ekonomiczne cechy poszczególnych produktów nie są jedynymi czynnikami, jakie każdy z nas bierze pod uwagę dokonując w życiu różnego rodzaju wyborów. Dużym walorem ulgi podatkowej jest jej psychologiczno-marketingowy wymiar, bo przecież wszyscy lubimy ulgi.